

Watt Key
**Alabama
Moon**

Traducció de Marc Donat

1

Just abans de morir, el papa em va dir que me'n sortiria mentre no depengués de ningú més que de mi mateix. Em va explicar que durant un temps potser em sentiria sol però que la soledat s'acabaria esvaint. Tenia deu anys i el papa m'havia ensenyat tot el que em calia saber per viure al bosc. Sabia posar paranys per tenir menjar i fabricar-me la meva pròpia roba. Em sabia orientar amb les estrelles i fer un foc quan plovia. El papa també deia que fins i tot li podia clavar una pallissa a algú que en fes tres com jo. Jo no el feia patir.

Vaig trigar gairebé tot el matí a ficar-lo al carretó i portar-lo fins al bosquet de cedres que hi havia al penya-segat. El vaig enterrar al costat de la mama, on les aigües del riu Noxubee baixen de color cafè. Érem a meitat de gener i el vent m'esbullava els cabells i uns núvols grisos lliscaven entre els arbres i humitejaven el bosc. Vaig sentir la soledat de què m'havia parlat com se m'enfilava panxa amunt i per tot el coll.

No vaig posar cap creu a la tomba. No havia vist mai que el papa cregués en res d'això. L'única manera de distingir la tomba de la meva mare era per la terra remoguda que la tapava i el 1972 guixat en una roca calcària que hi havia a la vora. He oblidat la cara de la mama, però recordo algú al llit a la nit, escalfant-me a la vora. El papa diu que la mama li recordava un pinsà groc, i així és com m'ha quedat al cap.

Vaig buscar una roca per al papa i hi vaig gravar 1980 amb un clau. Després de deixar-la al costat de la muntanyeta de terra, vaig ficar la pala al carretó i vaig tornar cap al refugi. El sender del bosquet de cedres era l'únic que fèiem servir prou perquè s'hi distingissin les nostres empremtes. Feia tants anys que hi passàvem amb el papa que estava fressat com un corriol. Però no només era perquè al papa li agradava anar a veure la mama a dalt del penya-segat, sinó també perquè el fèiem servir com a ruta principal per controlar la tirallonga de trampes de la zona nord-est. Devia fer gairebé una setmana que no me les mirava perquè havia decidit no moure'm del costat del papa. Estava segur que les trampes estarien enfonsades a l'aigua, i això encara em regirava més la panxa perquè pensava que, fos el que fos que hi hagués, el més probable és que estigués mort.

El papa m'havia provat d'explicar què era la mort, però jo no l'hi trobava cap sentit. Deia que mories i després retornaves sent algú altre. Podies ser un esquirol o un os rentador. O un esquimal, o un peix. No hi havia manera de saber-ho. La part més embolicada del que m'explicava és que, fins i tot retornant com a algú diferent, encara quedava una part de l'antic jo flotant al voltant com si fos fum. Aquella part seva m'estaria protegint. No hi podria parlar ni tocar-lo, però li podria escriure. Li podia escriure una carta i després cremar-la, i el fum li duria el missatge.

Quan vaig arribar al refugi, vaig deixar la pala i el carretó i hi vaig entrar. Em vaig treure l'abric i la gorra de pell de cérvol, i em vaig deixar caure damunt de les pells que no havíem pogut vendre i em vaig quedar mirant les arrels del sostre. Sempre hi havia molta feina a fer i no quedava mai temps per descansar. Però ara que el papa s'havia mort, les coses eren diferents.

Em vaig tornar a posar a pensar en la mort. La majoria de coses que m'havia explicat les entenia de seguida. Si bulls les trampes d'acer, en treus l'olor. Si tapes el sostre amb margallons, la pluja no el traspasarà. Si deixes dos dies en remull una pell de cérvol, se't tornarà molt suau. Totes aquestes coses

les entenia. Però el que m'explicava de morir, dels missatges de fum i de l'odi que li tenia al govern... Aquelles idees a mi em costaven més.

Des de sempre li havia sentit dir que el govern ens buscava. El refugi on vivíem estava uns quants quilòmetres dins d'un bosc que pertanyia a una fàbrica de paper i era un indret on la gent, tret de nosaltres, no tenia cap motiu per endin-sar-se. Fins i tot si algú hi anava a petar, no el trobaria ni que hi fos al damunt. Era una sala molt petita, la meitat foradada a terra, amb un sostre baix que feia que el papa s'hi hagués de moure ajupit. El sostre era de terra, i els arbustos i els arbres hi creixien al damunt. Amb el temps, havien aparegut tres arrels al sostre que s'havien anat obrint camí barrejant-se amb les branques fins a sortir per les cantonades del terra. Tot l'interior formava part de la natura. Fins i tot, la sortida de l'estufa pel sostre estava recoberta de pedra calcària.

Practicàvem amb els rifles tres dies a la setmana. Teníem unes escletxes estretes que feien de finestres per on disparar, i els arbres de fora tenien estelles i esquerdes de tots aquells anys que el papa i jo havíem fet pràctiques per defensar el nostre refugi. Si havíem de passar a un segon nivell de protecció, ens ficàvem per un forat que sortia de la paret posterior de la sala, on un túnel fet de llot ens portava fins a un habitacle molt petit –quatre vegades més petit que la sala principal– i fet de planxes d'acer que el papa havia recollit d'un antic estable. Un tub d'aire sortia de sota terra per acabar amagat dins la soca d'un arbre. El papa deia que, si mai ens havíem de moure cap a l'habitable, taparíem l'entrada al túnel. Allà hi teníem carn assecada i aigua per estar-nos-hi una setmana o més. El papa deia que seria dur, però que l'habitable estava preparat per poder sobreviure quan les coses anessin malament de debò.

«Els costarà uns quants dies, trobar-nos», deia.

No hi havia ni línies elèctriques ni carreteres a la vora. Tret del caminet que duia al bosquet de cedres, canviàvem de ruta cada setmana per no deixar empremtes a terra. Fèiem

la majoria de focs a l'estufa de llenya per evitar les flames. Si havíem d'encendre un foc a fora, fèiem servir la llenya més seca perquè no fes tant de fum. No dúiem res brillant a ple sol perquè els avions no en captessin el reflex. Per la mateixa raó els ganivets tenien la fulla amb una capa de rovell fina. El papa fins i tot s'acostava sigil·losament a les preses des del sud perquè el so del tret del rifle se silenciés al fons del riu.

Ajagut sobre la pila de pells, sentia els ocells a través de les esclotxes estretes de la finestra mentre a fora, al bosc, s'anava fent fosc. M'havia acostumat a parar més atenció de l'habitual als sons del capvespre i de la nit. El papa deia que, si els del govern venien, seria a aquelles hores. Quan el sol es començava a pondre, se'l veia més inquiet i no deia gaire res. Li agradava seure al refugi i dedicar-se a les tasques que es feien en silenci. Tots dos cosíem i tallàvem trossos de pells i arreglàvem les trampes parant atenció als sorolls del bosc. El vespre que va morir el papa no vaig fer res. No podia. Em vaig limitar a arraulir-me com un esquirol i em vaig posar a plorar.

2

Tot va començar a anar malament l'estiu abans que el papa tingués l'accident. El senyor Abroscotto, l'amo de la botiga a Gainesville, ens va dir que la Companyia Internacional de Paper tenia problemes i s'estava venent part de les terres. El papa em deia que la fàbrica de paper era la propietària de la terra des que nosaltres hi érem i que era massa gran per saber res de nosaltres. Si se'n venia una part a petits propietaris, era probable que ens acabessin trobant.

Estava amoïnat. Em va dir que l'estany estava fora dels límits i que m'havia de quedar a prop del refugi, tret de quan fes la ronda dels paranys o anés a buscar aigua per beure. Sense cap riu on nedar, tenia més calor que mai. Ens passàvem la tarda asseguts al refugi i ens untàvem amb tanins de gla bullida per protegir-nos de les paparres i els mosquits. El papa m'obligava a llegir mentre preparava hams d'una gavarrera i lligava branques per fabricar paranys per pescar silurs.

No va ser fins al cap de dues setmanes després de l'última visita a la botiga del senyor Abroscotto que uns topògrafs van trobar el nostre refugi mentre estàvem fent la ronda pels paranys. Mentre tornàvem, vam distingir les armilles de color taronja entre els arbres i ens vam ajupir sota els arbustos i ens els vam quedar observant com anaven amunt i avall pel refugi. S'hi van estar una horeta grapejant les nostres coses.

Vaig preguntar al papa si eren del govern, i em va dir que no, però que no eren gaire millors.

-Els haurem de matar?

-No.

-Però si no són gaire millors...

-Quan comenci la guerra, ho sabràs.

-Com?

-Jo t'ho diré.

L'endemà el papa em va despertar a trenc d'alba.

-Lleva't -em va ordenar-. Hem d'anar al poble a veure què està passant.

M'agradava molt anar a veure el senyor Abrosco. Era l'única vegada que veia algú que no era del nostre món, però anava amb compte que el papa no se n'adonés. Sempre deia que deixar-nos veure pels de fora era la part més perillosa de la vida que portàvem. Una patinada i la justícia ens cauria al damunt. No volia que em prengués amb entusiasme les anades a la botiga.

-Ens enduem res per vendre, papa?

-No tenim temps. Espavila't.

Vam fer deu quilòmetres fins a la botiga del senyor Abrosco amb el sol amagat darrere els arbres. Li acostumàvem a vendre les pells, però ja feia més de tres anys que no n'hi veníem cap. Ens deia que les venia tan barates que hi perdia diners només amb la benzina que gastava per arribar fins a Birmingham per vendre-les a empreses que les feien servir per fabricar roba i altres objectes. Des de llavors li veníem carn i verdures que plantàvem a l'hort, i amb els diners que ens donava li compràvem el que ens calia del món exterior.

La majoria del trajecte el fèiem pel bosc, però l'últim quilòmetre era per carretera per evitar el gran pantà. El papa ho acceptava perquè era una recta molt llarga i sentíem com els cotxes s'acostaven per una i altra banda abans que ens

poguessin veure. Teníem temps d'amagar-nos a la cuneta i quedar-nos-hi quietos fins que passaven.

La botiga estava als afores del poble i l'únic edifici proper era una construcció de maons baixeta que el papa deia que pertanyia a la companyia elèctrica. Hi havia un semàfor a un quilòmetre, l'únic de Gainesville, segons el papa. M'agradava quedar-me mirant les llums una bona estona, fins que el papa em feia anar corrents fins als sortidors de la benzina per entrar a la botiga. Un cop vaig veure un tractor passant sota el semàfor i també un autobús escolar de color groc.

El senyor Abroscotto era un home fort per l'edat que tenia, com si hagués estat llenyataire o policia. Tenia la pell fosca com el cuir, que li contrastava amb uns cabells blancs com la neu. Aquell dia ens va explicar que un advocat anomenat Wellington havia comprat quatre mil cinc-cents hectàrees a la fàbrica de paper. Aquest terreny anava del riu Noxubee fins al gran pantà i de l'autopista fins a Major's Creek als costats est i oest. Mirant els mapes del senyor Abroscotto, vaig descobrir que el nostre refugi estava just al mig de la propietat del senyor Wellington. El papa també ho devia veure. Va sortir de la botiga sense ni tan sols dir adeu. Hi vaig anar al darrere i em vaig posar a caminar de pressa per seguir-li el pas.

–Que pots anar més a poc a poc, papa?

No em va respondre.

–Papa?

Tot d'una es va girar, em va agafar pel braç i em va estirar amb força.

–Aquesta vegada ves al meu pas –em va ordenar–. I si cal, corre.

Van passar un parell de setmanes més fins que va aparèixer la maquinària pesada i van començar a obrir una pista i una clariana a uns cinc quilòmetres d'on érem. El papa es passava tot el dia nerviós i em cridava cada cop que cometia el

mínim error. Sobretot quan feia fressa trepitjant branquillons mentre travessàvem el bosc. S'aturava i em tocava l'espatlla, que volia dir que em quedés en silenci i parés l'orella. Per la manera com es comportava, m'adonava que tots aquells treballadors i aquelles màquines significaven que hi hauria problemes.

Vam començar a comprovar les trampes per caçar silurs de nit. Baixàvem lliscant fins a la riba del Noxubee amb la llum de la lluna. Als matins ens quedàvem a tocar del refugi tret que tinguéssim cap urgència. Cuidàvem l'hort, ens ocupàvem dels cogombres, de les albergínies o de les remolatxes. Tota aquella verdura, plantada prou espaiada, creixeria amagada entre les herbes del bosc i no ens delataria si algú hi passava a la vora. Al migdia, ens ficàvem al refugi i ens hi quedàvem fins al capvespre. El papa anava vigilant i parant l'orella per les esclatxes de la finestra mentre feinejava. Fins i tot es posava nerviós quan jo llegia.

–Llegeix per tu, nano. Ja ets massa gran per llegir en veu alta.

Un mes després, vam agafar el sender en direcció sud-est per recollir argila vermella per fer pots de terrissa. Estàvem a poc més d'un quilòmetre de la nova clariana quan el papa va alçar la mà de cop. Coneixia el senyal i em vaig aturar. Ens vam quedar plantats uns quants segons i llavors, entre el zumzeig dels mosquits, vaig distingir soroll de cops de martell.

–Oi que estan construint alguna cosa, papa?

Vaig veure com serrava les dents i afuava la mirada.

–Xxxt! –va fer.

Al cap de pocs segons, va continuar sender avall.

–Què era, papa?

–Una casa.

–Que hi viurà algú?

–Sí.

Com que veia que el papa no en volia parlar, el vaig seguir i no vaig fer més preguntes.

A partir d'aquells cops de martell, al papa li va costar més concentrar-se en les feines. Em deixava al refugi, dient-me que havia d'anar a fer un volt pel bosc per ocupar-se de ves a saber què. Acostumava a marxar un parell d'hores. No volia que jo sabés cap a on anava, però em quedava clar que volia observar què passava amb aquells cops de martell.

–Acaba d'escatar aquests peixos –em va ordenar un dia–. He d'anar a donar una ullada a veure si trobo una cosa que m'he deixat al sender.

–Deixa'm venir, papa.

–No em cal ajuda.

–Només em queden dos peixos.

El papa es va quedar mirant les capçades dels arbres i es va mossegar el llavi.

–D'acord –va fer al final–. Som-hi, doncs.

El papa no tenia cap intenció de buscar res. Vam avançar pel bosc tapant-nos entre el grèvol i les canyes fins que vam arribar on s'estava construint la casa. S'hi veien una sèrie de blocs de ciment armat amb bigues de fusta per als fonaments. Al costat hi havia una pila de fustes per a la resta de l'estructura. Em vaig girar cap al papa esperant que em digués què volia dir tot plegat. Estava pàl·lid de preocupació.

–Serà una casa molt gran, oi, papa? –li vaig preguntar finalment.

–Una gran cabanya de caçador... –va murmurar.

–No havia vist mai res tan gran.

Va fer que sí amb el cap i em va indicar que tornéssim cap al refugi.

No vam tornar mai junts a la gran cabanya. Començava a refrescar i la brisa ens anunciava que estava a punt d'arribar la tardor. Les coses entre nosaltres havien canviat. Encara

que estiguéssim junts gairebé sempre, sentia que per ell era com si jo no hi fos. Gran part del dia tenia el cap a una altra banda i, per més que l'observava, no podia treure l'entrellat del que rumiava.

Vam agafar les trapes d'acer d'on les guardàvem, les vam greixar i vam arreglar amb filferro les que estaven trencades. Les fulles d'auró començaven a canviar de color, cosa que volia dir que quedava un mes llarg per la temporada de caça. Però el papa semblava que ja no feia les coses en l'ordre de sempre. Un dia em va dir que anés a collir mores. Feia cinc mesos que havien caigut les últimes.

–Papa, ara no n'hi ha, de mores.

–Fes el que et dic –em va respondre.

Em vaig esperar uns quants segons per veure si s'adonava de l'error, però es va tornar a posar a esmolar el ganivet. Com que no sabia què fer, em vaig endinsar al bosc pensant que, si trigava prou a tornar, es convenceria que havia fet el que havia pogut.

Quan vaig ser lluny del refugi, em vaig començar a sentir millor tot sol una altra vegada després de tant de temps al costat del papa escoltant les seves cabòries. Mirava dalt dels arbres i observava els grocs i vermells de les fulles com anaven canviant. Els ocells anaven amunt i avall i els sentia piular entre els arbustos. Semblava que s'hi respirava més bé i l'olor dels cedres i els bernats pudents em pujava pels narius.

Una mica sense voler, em vaig anar acostant fins on se sentien els sorolls de la gran cabanya. Un cop em va arribar el brogit de les eines i els martells elèctrics, em va picar massa la curiositat per no acostar-m'hi més a veure-ho tot millor.

Els treballadors hi havien instal·lat una casa mòbil on semblava que visquessin. Hi havia piles i piles de fustes i material per fer el sostre i maons. La cabanya ja tenia una estructura de dues plantes. Em volia quedar a veure com treballaven, però les advertències del papa sobre tenir contacte amb forasters em van començar a ressonar al cap. Vaig tornar una altra vegada

fins al bosc arrossegant-me per terra i vaig agafar un sender diferent per tornar al refugi.

Quan vaig arribar, el papa seia a fora teixint una cistella de sarments. M'hi vaig plantar al davant, preparat per explicar-li per què no li portava les mores, però ni m'ho va preguntar ni en va parlar.

–Estan aixecant les parets de la cabanya, papa –li vaig dir finalment.

Va deixar els dits quietos i va alçar el cap.

–No vull que t'hi acostis mai més.

–Però encara no està acabada.

–M'és igual. Has sentit el que t'he dit?

–Creus que quan l'advocat hi vagi a viure hi podrem parlar perquè ens deixi quedar-nos-hi?

El papa em va tornar a mirar.

–No ho sé, fill! Per què no tornes a la feina i t'oblides d'aquest advocat i de les seves històries?

Amb l'arribada de la tardor, les fulles van començar a caure dels arbres, mentre que les capçades dels pins es transformaven en un frondós ventall de fulles verdes. Vam treure els abrics de pell de cérvol que guardàvem entre els taulons de cedre i els vam impermeabilitzar amb greix de visó per a l'hivern. A les pastanagues els quedaven uns quants dies, però havíem de collir la resta de verdura abans de la primera gelada. Esperava amb delit l'última collita de l'any perquè sabia que volia dir que aniríem a la botiga del senyor Abroscotto per vendre-li el que ens sobrés.

Em feia por que el papa em manés quedar-me, però no m'ho va dir. Un matí, es va carregar a l'esquena un sac ple de verdures i em va dir que agafés l'abric i que l'acompanyés. El papa acostumava a anar lent, atent al bosc. Buscava petjades de cérvol, terra moguda pels porcs senglars o altres signes que ens ajudessin a trobar caça quan fes més fred. Però aquell dia

tenia el cap a una altra banda i va tirar endavant sense alentir la marxa.

Quan vam entrar a la botiga, ens vam trobar el senyor Abroscotto assegut darrere el taulell, llegint el diari.

–Bon dia, George –va fer el papa.

El senyor Abroscotto va deixar el diari i es va posar dret.

–Bon dia, Oli. Com va, Moon?

–Molt bé –li vaig respondre.

–Què em porteu?

El papa li va plantar el sac de verdures al davant.

–Cogombres, albergínies i remolatxes –li va respondre.

El senyor Abroscotto va acostar el sac a les balances. Va pesar cada verdura per separat i després les va ficar totes en una caixa de color marró que tenia a terra.

–Què et sembla vint dòlars? –va preguntar.

–Si és el que ens pots pagar, no crec que tinguem gaire elecció.

El senyor Abroscotto va assentir i li va donar els diners de la caixa enregistradora. El papa es va ficar els diners a la butxaca i vaig veure que li havia millorat l'humor.

–Què més has sentit sobre l'advocat? –va preguntar.

El senyor Abroscotto va remenar el cap.

–No gaire. Els seus treballadors corren per allà tot el dia.

–Saps quan hauran enllestit?

–Em diuen que al desembre. Que s'hi traslladarà per Nadal.

Jo era darrere el papa passejant la mirada per la botiga, per les prestatgeries plenes de lllaminadures i llaunes de menjar. Havia d'anar amb compte que el papa no m'enxampés, perquè sabia que m'acabaria escridassant. De vegades m'ordenava que m'esperés a fora mentre entrava a fer els tractes. Deia que l'interior d'una botiga era massa temptador per a un noi.

–Què pensa fer amb un espai tan gran? –li va preguntar el papa.

–He sentit a dir que li agrada caçar esquirols.

El papa va fer que no amb el cap amb un gest de ràbia.

-Tot això per caçar esquirols?

-Deu ser que hi ha gent que té tants calés que no saben què fer-ne.

-Deu ser això -va rondinar el papa-. Dona'm una mica de sal, unes quantes bales del 22, vinagre, una capsa de claus i llumins.

El senyor Abroscotto es va posar a fer la comanda.

-I si comprem sucre, aquesta vegada, papa?

-No ens en cal, de sucre.

-I un pot de pèsols, com vam comprar l'altra vegada?

-Tenim un munt de glans torrades que encara no has tastat.

Vaig pensar que no estava d'humor per permetre's cap extra.

-Tenim tot el que ens cal, oi, papa?

El papa va fer que sí.

-Tenim tot el que ens cal -va repetir.

Vam tornar a la carretera, ens vam ficar al bosc i vam agafar un sender entre el bosquet de cedres i un camp d'herba ben alta que m'agradava molt. Va ser l'última vegada que el papa va sortir del bosc.